

MUHANDISLIK

& IQTISODIYOT

ijtimoiy-iqtisodiy, innovatsion texnik,
fan va ta'limga oid ilmiy-amaliy jurnal

No1

2026
yanvar

Milliy nashrlar

OAK: <https://oak.uz/pages/4802>

05.00.00 – Texnika fanlari

08.00.00 – Iqtisodiyot fanlar

Google Scholar

OPEN ACCESS

ULRICHSWEB[™]
GLOBAL SERIALS DIRECTORY

Academic
Resource
Index
ResearchBib

ISSN
INTERNATIONAL
STANDARD
SERIAL
NUMBER
INTERNATIONAL CENTRE

CYBERLENINKA

OpenAIRE

ROAD

INDEX COPERNICUS
INTERNATIONAL

BASE

Crossref

НАУЧНАЯ ЭЛЕКТРОННАЯ
БИБЛИОТЕКА
LIBRARY.RU

ISSN: 3060-463X

РЭУ.РФ
РОССИЙСКИЙ ЭКОНОМИЧЕСКИЙ УНИВЕРСИТЕТ
ИМЕНИ Г.В. ПЛЕХАНОВА
ТАШКЕНТСКИЙ ФИЛИАЛ

muhandislik & iqtisodiyot

ijtimoiy-iqtisodiy, innovatsion texnik,
fan va ta'limga oid ilmiy-amaliy jurnal

Elektron nashr, 311 sahifa.
2026-yil, yanvar

Bosh muharrir:

Zokirova Nodira Kalandarovna, iqtisodiyot fanlari doktori, DSc, professor

Bosh muharrir o'rinbosari:

Shakarov Zafar G'afarovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori, PhD, dotsent

Tahrir hay'ati:

Abduraxmanov Kalandar Xodjayevich, O'z FA akademigi, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Sharipov Kongratbay Avezimbetovich, texnika fanlari doktori, professor

Maxkamov Baxtiyor Shuxratovich, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Abduraxmanova Gulnora Kalandarovna, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Shaumarov Said Sanatovich, texnika fanlari doktori, professor

Turayev Bahodir Xatamovich, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Nasimov Dilmurod Abdulloyevich, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Allayeva Gulchexra Jalgasovna, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Arabov Nurali Uralovich, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Maxmudov Odiljon Xolmirzayevich, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Xamrayeva Sayyora Nasimovna, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Bobonazarova Jamila Xolmurodovna, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Irmatova Aziza Baxromovna, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Bo'taboyev Mahammadjon To'ychiyevich, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Shamshiyeva Nargizaxon Nosirxuja kizi, iqtisodiyot fanlari doktori, professor,

Xolmuxamedov Muhsinjon Murodullayevich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent

Xodjayeva Nodiraxon Abdurashidovna, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent

Amanov Otabek Amankulovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent

Toxirov Jaloliddin Ochil o'g'li, texnika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

Qurbonov Samandar Pulatovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

Zikriyoyev Aziz Sadulloyevich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

Tabayev Azamat Zaripbayevich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

Sxay Lana Aleksandrovna, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent

Ismoilova Gulnora Fayzullayevna, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent

Djumaniyazov Umrbek Ilxamovich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent

Kasimova Nargiza Sabitdjanovna, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent

Kalanova Moxigul Baxritdinovna, dotsent

Ashurzoda Luiza Muxtarovna, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

Sharipov Sardor Begmaxmat o'g'li, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

Sharipov Botirali Roxataliyevich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, professor

Tursunov Ulug'bek Sativoldiyevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), dotsent

Bauyetdinov Majit Janizaqovich, Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti dotsenti, PhD

Botirov Bozorbek Musurmon o'g'li, Texnika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

Sultonov Shavkatjon Abdullayevich, Kimyo fanlari doktori, (DSc)

Jo'raeva Malohat Muhammadovna, filologiya fanlari doktori (DSc), professor.

Yusupov Maxamadamin Abduxamidovich, iqtisodiyot fanlari nomzodi (DSc), professor

Kalonova Moxigul Baxritdinovna, iqtisodiyot fanlari nomzodi (PhD), dotsent

Mirzayev Kulmamat Djanzakovich, iqtisodiyot fanlari nomzodi (DSc), professor.

Karimova Nilufar Sadirdin qizi, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

Norboyev Odil Abrayevich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent

Nasimov Dilmurod Abdulloyevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor

muhandislik & iqtisodiyot

ijtimoiy-iqtisodiy, innovatsion texnik,
fan va ta'limga oid ilmiy-amaliy jurnal

- 05.01.00 – Axborot texnologiyalari, boshqaruv va kompyuter grafikasi
- 05.01.01 – Muhandislik geometriyasi va kompyuter grafikasi. Audio va video texnologiyalari
- 05.01.02 – Tizimli tahlil, boshqaruv va axborotni qayta ishlash
- 05.01.03 – Informatikaning nazariy asoslari
- 05.01.04 – Hisoblash mashinalari, majmualari va kompyuter tarmoqlarining matematik va dasturiy ta'minoti
- 05.01.05 – Axborotlarni himoyalash usullari va tizimlari. Axborot xavfsizligi
- 05.01.06 – Hisoblash texnikasi va boshqaruv tizimlarining elementlari va qurilmalari
- 05.01.07 – Matematik modellash
- 05.01.11 – Raqamli texnologiyalar va sun'iy intellekt
- 05.02.00 – Mashinasozlik va mashinashunoslik
- 05.02.08 – Yer usti majmualari va uchish apparatlari
- 05.03.02 – Metrologiya va metrologiya ta'minoti
- 05.04.01 – Telekommunikatsiya va kompyuter tizimlari, telekommunikatsiya tarmoqlari va qurilmalari. Axborotlarni taqsimlash
- 05.05.03 – Yorug'lik texnikasi. Maxsus yoritish texnologiyasi
- 05.05.05 – Issiqlik texnikasining nazariy asoslari
- 05.05.06 – Qayta tiklanadigan energiya turlari asosidagi energiya qurilmalari
- 05.06.01 – To'qimachilik va yengil sanoat ishlab chiqarishlari materialshunosligi
- 05.08.03 – Temir yo'l transportini ishlatish
- 05.09.01 – Qurilish konstruksiyalari, bino va inshootlar
- 05.09.04 – Suv ta'minoti. Kanalizatsiya. Suv havzalarini muhofazalovchi qurilish tizimlari
- 10.00.06 – Qiyosiy adabiyotshunoslik, chog'ishtirma tilshunoslik va tarjimashunoslik
- 10.00.04 – Yevropa, Amerika va Avstraliya xalqlari tili va adabiyoti
- 08.00.01 – Iqtisodiyot nazariyasi
- 08.00.02 – Makroiqtisodiyot
- 08.00.03 – Sanoat iqtisodiyoti
- 08.00.04 – Qishloq xo'jaligi iqtisodiyoti
- 08.00.05 – Xizmat ko'rsatish tarmoqlari iqtisodiyoti
- 08.00.06 – Ekonometrika va statistika
- 08.00.07 – Moliya, pul muomalasi va kredit
- 08.00.08 – Buxgalteriya hisobi, iqtisodiy tahlil va audit
- 08.00.09 – Jahon iqtisodiyoti
- 08.00.10 – Demografiya. Mehnat iqtisodiyoti
- 08.00.11 – Marketing
- 08.00.12 – Mintaqaviy iqtisodiyot
- 08.00.13 – Menejment
- 08.00.14 – Iqtisodiyotda axborot tizimlari va texnologiyalari
- 08.00.15 – Tadbirkorlik va kichik biznes iqtisodiyoti
- 08.00.16 – Raqamli iqtisodiyot va xalqaro raqamli integratsiya
- 08.00.17 – Turizm va mehmonxona faoliyati

Ma'lumot uchun, OAK

Rayosatining 2024-yil 28-avgustdagi 360/5-son qarori bilan "Dissertatsiyalar asosiy ilmiy natijalarini chop etishga tavsiya etilgan milliy ilmiy nashrlar ro'yxati"ga texnika va iqtisodiyot fanlari bo'yicha "Muhandislik va iqtisodiyot" jurnali ro'yxatga kiritilgan.

Muassis: "Tadbirkor va ishbilarmon" MChJ

Hamkorlarimiz:

1. Toshkent shahridagi G.V.Plexanov nomidagi Rossiya iqtisodiyot universiteti
2. Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti
3. Toshkent irrigatsiya va qishloq xo'jaligini mexanizatsiyalash muhandislari instituti" milliy tadqiqot universiteti
4. Islom Karimov nomidagi Toshkent davlat texnika universiteti
5. Muhammad al-Xorazmiy nomidagi Toshkent axborot texnologiyalari universiteti
6. Toshkent davlat transport universiteti
7. Toshkent arxitektura-qurilish universiteti
8. Toshkent kimyo-texnologiya universiteti
9. Jizzax politexnika instituti

MUNDARIJA

ИНСТИТУЦИОНАЛЬНЫЕ И ТЕХНОЛОГИЧЕСКИЕ АСПЕКТЫ ЦИФРОВОЙ ТРАНСФОРМАЦИИ ЖЕЛЕЗНОДОРОЖНОГО ТРАНСПОРТА УЗБЕКИСТАНА.....	26
Каракулов Фарход Зайпудинович	
TRANSPORT TIZIMIGA RAQAMLI TEXNOLOGIYALARNI JORIY ETISH VA TAKOMILLASHTIRISH USULLARI	33
Bababekova Gulchexra Baxtiyarovna	
QURILISH MATERIALLARI ISHLAB CHIQUARUVCHI KORXONALARNING SIFAT MENEJMENTI TIZIMINI BAHOLASH	38
Achilov Ilmurad Nematovich	
TURIZM OBYEKTLARINI RAQAMLI TEXNOLOGIYALAR ASOSIDA RIVOJLANTIRISHNING TASHKILIY-IQTISODIY MEKANIZMLARI.....	45
Toshtemirov Xojiakbar Qahramon o'g'li	
КАЧЕСТВО КРЕДИТНОГО ПОРТФЕЛЯ БАНКОВ УЗБЕКИСТАНА ЧЕРЕЗ ПРИЗМУ ПРОБЛЕМНЫХ КРЕДИТОВ	51
Алиева Сусанна Сейрановна	
ВЛИЯНИЕ ЛИБЕРАЛИЗАЦИИ И РЫНОЧНЫХ МЕХАНИЗМОВ НА РАЗВИТИЕ ОВЦЕВОДСТВА И КАРАКУЛЕВОДСТВА В ГЛОБАЛЬНОМ МАСШТАБЕ	58
Нуриллаев Жамолиддин Ярашевич	
BARQAROR INVESTITSİYALAR: IQTISODIYOTDAGI ROLI VA DOLZARBLIGI	65
Ruzibayeva Nargiza Xakimovna	
KRAUDFANDING – BARQAROR RIVOJLANISHNI AMALGA OSHIRISH UCHUN INNOVATSION MOLIYAVIY VOSITA SIFATIDA.....	71
Ashurova Oltin Yuldashevna	
FUQAROLIK JAMIYATI INSTITUTLARINI DAVLAT TOMONIDAN QO'LLAB-QUVVATLASHDA MOLIYAVIY BOSHQARUV SAMARADORLIGINI OSHIRISH MASALALARI.....	78
Xusanova Gulsum Baxtiyorovna	
QISHLOQ XO'JALIGI MAHSULOTLARI UCHUN BARQAROR BREND QIYMATINI SHAKLLANTIRISH STRATEGIYALARI	84
Bekmurod Davlatmurotovich Ollaberganov, Zilola Baxramovna Abdikarimova	
TADBIRKORLIK SUBYEKTLARI INVESTITSION JOZIBADORLIGINI OSHIRISHDA KORPORATIV BOSHQARUVNING O'ZIGA XOS XUSUSIYATLARI	89
Atajanov Kamal Atavayevich	
AVTOTRANSFORMATORLARNING TASHQI MAGNIT MAYDONINING MATEMATIK MODELI	96
Pirmatov Nurali Berdiyrovich, Bekishev Allabergen Yergashevich, Baxriddinov Begzod Alibek o'g'li	
O'ZBEKISTON VA JAHON AMALIYOTIDA BUDJET MUASSASALARIDA BUXGALTERIYA HISOBINING RIVOJLANISHIGA RETROSPEKTIV TAHLIL	101
Berdiyev Toshkenboy Panjiyevich	
TIJORAT BANKLARIDA MUAMMOLI KREDITLARNI BOSHQARISH TIZIMINI TAKOMILLASHTIRISH: RISKGA ASOSLANGAN YONDASHUV VA AMALIY MEKANIZMLAR	108
Tojiyev Sardor Dilmurod o'g'li	
TIJORAT BANKLARI DEPOZIT BAZASINI MUSTAHKAMLASHNING O'ZIGA XOS XUSUSIYATLARI	113
Shayxiev Boburbek Ulug'bekovich	
DAVLAT-XUSUSIY SHERIKLIGI ASOSIDA OLIY TA'LIM TIZIMINI TRANSFORMATSIYA QILISHNING KONSEPTUAL MODELI.....	120
Abdullayev Javohir Abdumalik o'g'li	

GEODEZIYA VA GIS TEXNOLOGIYALARINING INTEGRATSIYASI.....	125
Ziynura sabirova	
RESPUBLIKADA UY-JOY QURILISHI SAMARADORLIGINI OSHIRISHDA DAVLAT VA XUSUSIY SEKTOR HAMKORLIGINING O'RNI	129
Otajonov Tohirjon Xo'janazar o'g'li	
СОВЕРШЕНСТВОВАНИЕ СИСТЕМЫ СОЦИАЛЬНО-ТРУДОВЫХ ОТНОШЕНИЙ НА ПРЕДПРИЯТИЯХ ЖЕЛЕЗНОДОРОЖНОГО ТРАНСПОРТА АО «УЗБЕКИСТОН ТЕМИР ЙУЛЛАРИ» В УСЛОВИЯХ СТРУКТУРНЫХ РЕФОРМ.....	133
Кадилова Шарофат Амоновна	
KASBLARNI MODERNIZATSIYA QILISH VA MEHNAT BOZORINING YANGI MODELINI BARPO ETISH	139
Ruziyev Oybek Abdumuminovich, Nurboyev Jaloliddin Mamadiyevich	
O'ZBEKISTONDA AVTOMOBIL BIZNESINING RIVOJLANISH TENDENSIYALARI	143
Saidov Dilshodbek Razzakovich	
QISHLOQ JOYLARIDA MEHNAT RESURSLARIDAN FOYDALANISH SAMARADORLIGINI BAHOLASH USULLARI	148
Amaniyazova Rayhan Bayniyazovna	
ЭКОНОМИЧЕСКАЯ ОЦЕНКА ЭКСПЛУАТАЦИОННОЙ УСТОЙЧИВОСТИ МАЛОМОЩНЫХ СЕТЕВЫХ СОЛНЕЧНЫХ ФОТОЭЛЕКТРИЧЕСКИХ СТАНЦИЙ В УСЛОВИЯХ УЗБЕКИСТАНА	153
Кудратов Афзалхужа Рустамович, Далмурадова Наргиза Нуриллаевна, Шогучкаров Санжар Кодирович	
MINTAQADA PARRANDACHILIK SANOATINI RIVOJLANTIRISHGA TA'SIR ETUVCHI OMILLAR VA ULARNING IQTISODIY SAMARADORLIKKA TA'SIRI	161
Qarshiyev Obidjon Egamberdiyevich	
INNOVATSION BANK EKOTIZIMLARINING TIJORAT BANKLARI RIVOJLANISHIDAGI ROLI	165
Aliyev Hasan Rayimjonovich	
ANALYSIS OF FACTORS OF INTENSIVE ECONOMIC GROWTH IN UZBEKISTAN	171
Sharipov Kamil	
SUN'IY INTELLEKT – TO'RTINCHI SANOAT INQILOBINING ASOSI.....	176
Kalonov Muxiddin Baxriddinovich	
KORXONALARDA MOLIVAVIY BOSHQARUVNING TASHKILY VA IQTISODIY MASALALARI	187
Jumayev Samariddin Ziyodullaevich	
YASHIL IQTISODIYOT KONSEPSIYASI ASOSIDA KICHIK BIZNES FAOLIYATINI OSHIRISH YO'LLARI	193
Isroilov Dilshodbek Rustamovich	
TALABALARDA O'Z-O'ZINI TARTIBGA SOLISH KO'NIKMALARINING RIVOJLANISHIDA INTERAKTIV TA'LIM PLATFORMALARINING O'RNI	198
Bozorova Muazzam Hamid qizi, Hakimova Gulnora Abdullo qizi, Hakimova Mushtariybonu Hamid qizi	
XIZMAT KO'RSATISH TARMOQLARIDA RAQAMLI TRANSFORMATSIYA SHAROITIDA MONOPOLIYAGA QARSHI NAZORATNING XORIJIY TAJRIBASI	203
Bekbutayev Nodirjon Fayzullayevich	
XORAZM VILOYATIDA KAMBAG'ALLIK DARAJASINING O'ZGARISHI VA BU JARAYONGA TA'SIR ETUVCHI OMILLAR TAHLILI	208
Mayliyeva Sadoqat Safayozovna	
IQTISODIY-MATEMATIK VA SSENARIYLI YONDASHUVLARDAN FOYDALANIB SANOAT RIVOJLANISHINI BAHOLASH VA PROGNOZLASH	213
Turdiyev Ulug'bek Qayumovich, Qayumova Nurafshona Ulug'bek qizi	
EKSPORTNI RIVOJLANTIRISH STRATEGIYALARINING DOLZARBLIGI	217
Abdivaliyev Shahzodbek Xayrullayevich, Mutalov Sultonbek Abduraim o'g'li, Baymanova Mavlyuda Djurayevna, Ubaydullayeva Gulchexra Erkabayevna, Aipova Iroda Ikramovna	

LEGAL AND INSTITUTIONAL FOUNDATIONS OF ECONOMIC COOPERATION BETWEEN THE REPUBLIC OF UZBEKISTAN AND INTERNATIONAL FINANCIAL INSTITUTIONS	222
Yovkochev Sherzod	
ICHKI AUDIT FUNKSIYALARINING ICHKI NAZORATNI TA'MINLASHDAGI AHAMIYATI	228
Tursunov Shohruxmirzo Baxtiyor o'g'li	
MOSH DONINI YANCHIB Olishda qo'llaniladigan qurilmani loyihalash	232
Qurbanov Abdimalik Jo'rayevich	
DAVLAT BOSHQARUVIDA SAMARADORLIKNI BAHOLASH: INSTITUTSIONAL MEXANIZMLAR, RAQAMLI YECHIMLAR VA AMALIY KUTILMALAR	239
Sarvar Saidov Xayrulloevich	
O'ZBEKISTONDA TURIZMNI RIVOJLANTIRISH KONSEPSIYASI DOIRASIDA UNING INFRATUZILMASINI TASHKILIY-IQTISODIY MEXANIZMINI TAKOMILLASHTIRISH BORASIDA TAVSIYALAR	244
Tashov Mizrob Maxmudovich	
DAVLAT BOSHQARUV ORGANLARIDA INSON KAPITALINI BOSHQARISHNING TASHKILIY-IQTISODIY MEXANIZMLARI	251
Mashrabaliyev Ibroximbek Mashrabaliyevich	
ФИНАНСЫ И ВЫСШАЯ МАТЕМАТИКА В КОНТЕКСТЕ ГЛОБАЛЬНОГО РАЗВИТИЯ ЦИФРОВОЙ ЭКОНОМИКИ И ПРЕДПРИНИМАТЕЛЬСТВА	257
Айматова Фарида Хуразовна	
ZAMONAVIY IQTISODIY RIVOJLANISHDA RAQAMLI TEXNOLOGIYALARNING ROLI	263
Salayeva Dilafro'z Aybekovna	
ДИАГНОСТИКА СИНХРОННОГО ДВИГАТЕЛЯ НА ОСНОВЕ ИЗМЕРЕНИЯ ВНЕШНЕГО МАГНИТНОГО ПОЛЯ	267
Пирматов Нурали Бердярович, Бекишев Аллаберген Ергашевич, Мамуров Алмас Жумабой угли	
XORIJIIY MAMLAKATLAR TAJRIBASI ASOSIDA SANOAT KORXONALARIDA INNOVATSION FAOLIYATNI RIVOJLANTIRISH YO'NALISHLARI VA XUSUSIYATLARI	275
Kurbanova Shaxnoza Yuldashbayevna	
СТРАТЕГИЧЕСКАЯ ОЦЕНКА СТОИМОСТИ КОМПАНИИ В СДЕЛКАХ СЛИЯНИЙ И ПОГЛОЩЕНИЙ	279
Ли Илларион Георгиевич	
KO'P YADROLI CPU VA GPU ARXITEKTURALARIDA DIFFERENSIAL TENGLAMALARNI SONLI YECHISH UCHUN PARALLEL ALGORITMLARNI ISHLAB CHIQISH VA SAMARADORLIGINI BAHOLASH	284
Ismailov Shixnazar Rashid o'g'li, Ubaydullayev Farrux Fathulla o'g'li, Odilov Asliddin Isoq o'g'li	
СИСТЕМАТИЧЕСКОЕ СОВЕРШЕНСТВОВАНИЕ НАЛОГООБЛОЖЕНИЯ — ОСНОВА ПОВЫШЕНИЯ ЭФФЕКТИВНОСТИ ЭКОНОМИКИ	291
Муталов Абдуазим	
O'ZBEKISTONDA INVESTITSIYALARNING HUDUDIIY TARKIBI VA UNI TAKOMILLASHTIRISH YO'NALISHLARI	295
Ermamatov Shonazar Jumakulovich	
O'ZBEKISTON RESPUBLIKASIDA INVESTITSIYA SIYOSATI: INSTITUTSIONAL VA RAQAMLI ISLOHOTLAR	302
Sobirov Yo'ldoshboy Ro'zimboevich	
QASHQADARYO VILOYATINING IJTIMOIIY-IQTISODIY SALOHIIYATI VA BARQAROR RIVOJLANISH ISTIQBOLLARI	310
Tuyev Abdurahmon Yusubovich	

QASHQADARYO VILOYATINING IJTIMOIY-IQTISODIY SALOHIYATI VA BARQAROR RIVOJLANISH ISTIQBOLLARI

Tuyev Abdurahmon Yusubopvich

Qashqadaryo viloyati, Qarshi tumani hokimining
“Navro‘z” M.F.Y tadbirkorlikni rivojlantirish,
aholi bandligini ta‘minlash va kambag‘allikni
qisqartirish masalalari bo‘yicha hokim yordamchisi
E-mail: abdurahmon.tuyev@gmail.com
Orcid kod: 0009-0004-5435-5998

Annotatsiya. Mazkur maqolada Qashqadaryo viloyatining ijtimoiy-iqtisodiy salohiyati, uning tarkibiy tuzilmasi hamda barqaror rivojlanish istiqbollari har tomonlama tahlil qilingan. Tadqiqotda viloyat iqtisodiyotining asosiy tarmoqlari — sanoat, qishloq xo‘jaligi, xizmatlar sohasi, investitsiya faoliyati va bandlik ko‘rsatkichlari statistik ma‘lumotlar asosida o‘rganilgan. Shuningdek, hududda aholi turmush darajasi, infratuzilma rivoji va ijtimoiy soha holatining iqtisodiy barqarorlikka ta‘siri baholangan. Tadqiqot natijalarida Qashqadaryo viloyatining mavjud salohiyatidan samarali foydalanish, iqtisodiy o‘shishni jadallashtirish hamda barqaror rivojlanishni ta‘minlash bo‘yicha ilmiy-amaliy xulosalar va takliflar ishlab chiqilgan. Maqola natijalari hududiy rivojlanish strategiyalarini takomillashtirishda amaliy ahamiyatga ega.

Kalit so‘zlar: Qashqadaryo viloyati, ijtimoiy-iqtisodiy salohiyat, hududiy rivojlanish, barqaror rivojlanish, iqtisodiy o‘shish, investitsiya faoliyati, sanoat va qishloq xo‘jaligi, aholi bandligi, infratuzilma.

Abstract. This article provides a comprehensive analysis of the socio-economic potential of the Kashkadarya region, its structural composition, and prospects for sustainable development. Based on statistical data, the study examines the key sectors of the regional economy, including industry, agriculture, the service sector, investment activity, and employment indicators. In addition, the paper assesses how living standards, infrastructure development, and the condition of the social sector affect economic stability. The findings of the study form the basis for scientific and practical conclusions and recommendations aimed at the effective use of the existing potential of the Kashkadarya region, accelerating economic growth, and ensuring sustainable development. The results of the article are of practical importance for improving regional development strategies.

Keywords: Kashkadarya region, socio-economic potential, regional development, sustainable development, economic growth, investment activity, industry and agriculture, employment, infrastructure.

Аннотация. В данной статье проведён всесторонний анализ социально-экономического потенциала Кашкадарьинской области, её структурного устройства и перспектив устойчивого развития. В исследовании на основе статистических данных изучены основные отрасли региональной экономики — промышленность, сельское хозяйство, сфера услуг, инвестиционная деятельность и показатели занятости. Также оценено влияние уровня жизни населения, развития инфраструктуры и состояния социальной сферы на обеспечение экономической стабильности. Результаты исследования легли в основу научно-практических выводов и предложений по эффективному использованию существующего потенциала Кашкадарьинской области, ускорению экономического роста и обеспечению устойчивого развития. Результаты статьи имеют практическое значение для совершенствования стратегий регионального развития.

Ключевые слова: Кашкадарьинская область, социально-экономический потенциал, региональное развитие, устойчивое развитие, экономический рост, инвестиционная деятельность, промышленность и сельское хозяйство, занятость, инфраструктура.

KIRISH

Bugungi kunda hududlarning ijtimoiy-iqtisodiy rivojlanish darajasi mamlakat iqtisodiy barqarorligi va raqobatbardoshligini belgilovchi asosiy omillardan biri hisoblanadi. Ayniqsa, hududiy salohiyatdan samarali foydalanish va barqaror rivojlanish mexanizmlarini shakllantirish dolzarb masala bo'lib qolmoqda. Qashqadaryo viloyati O'zbekiston Respublikasining muhim iqtisodiy hududlaridan biri bo'lib, boy tabiiy resurslar, rivojlangan qishloq xo'jaligi va sanoat salohiyatiga ega. Shu bilan birga, hududda iqtisodiy o'sishni barqarorlashtirish, aholi turmush darajasini oshirish hamda infratuzilmani rivojlantirish zarurati mavjud.

Qashqadaryo viloyati 1924-yilda tashkil topgan bo'lib, O'zbekiston Respublikasining ma'muriy-hududiy birligi hisoblanadi. Qashqadaryo viloyati O'zbekiston Respublikasining janubiy qismida joylashgan bo'lib, maydoni 28 400 km² ni tashkil etadi. Viloyatda 18 ta QFY va 779 ta MFY joylashgan bo'lib, uning hududida 3 697 658 nafar aholi istiqomat qiladi. Aholi zichligi 1 km² ga 120,2 kishini tashkil etadi.

Qashqadaryo viloyati ma'muriy-hududiy tarkibiga ko'ra 2 ta viloyatga bo'ysunuvchi shahar va 15 ta tumanga bo'lingan. Qashqadaryo viloyati Turkmaniston va Tojikiston davlatlari bilan chegaradosh bo'lib, umumiy davlat chegarasi 313,2 km ni tashkil etadi. Shuningdek, Samarqand viloyati bilan (276 km), Buxoro viloyati bilan (98,3 km), Navoiy viloyati bilan (12,5 km), Surxondaryo viloyati bilan (193,8 km) chegaradosh.

Qashqadaryo viloyatining ma'muriy markazi Qarshi shahri bo'lib, respublika poytaxti Toshkent shahridan 460 km uzoqlikda joylashgan. Qarshi shahridan eng yaqin tuman markazi Qarshi tumani bo'lib, u 10 km masofada, eng uzoq tuman markazi esa Kitob tumani bo'lib, 130 km masofada joylashgan. Bu holat mintaqa aholisining Toshkent shahri va viloyat tumanlari o'rtasidagi harakati jarayonida temir yo'l va boshqa turdagi transport xarajatlari bilan bog'liq muammolarni yuzaga keltiradi. Hisob-kitoblarga ko'ra, transport sektoriga kiritilayotgan sarmoyalarning 1 foizga oshirilishi yuk tashish hajmining 0,94 foizga ortishini ta'minlaydi [1]. Bu esa mintaqada xizmatlar sifatini oshirish, yuk tashish uchun transport yo'nalishlarini yanada diversifikatsiyalash hamda transport-logistika tizimi boshqaruvini yanada maqbullashtirishni talab etadi.

MAVZUGA OID ADABIYOTLAR SHARHI

Hududlarning ijtimoiy-iqtisodiy salohiyati va barqaror rivojlanishi masalalari xorijiy va mahalliy olimlar tomonidan keng o'rganilgan. Xususan, xorijiy tadqiqotlarda hududiy rivojlanish, iqtisodiy o'sish va barqarorlik o'rtasidagi o'zaro bog'liqlik, resurslardan samarali foydalanish hamda institutsional omillarning ta'siri chuqur tahlil qilingan.

Xorijiy olimlardan J. Stiglitz[2]¹, A. Sen va J.[3]² Sachslarning ilmiy ishlarida barqaror rivojlanish tushunchasi iqtisodiy o'sish, ijtimoiy tenglik va ekologik barqarorlik uyg'unligi asosida izohlangan. Ularning tadqiqotlarida hududiy rivojlanishda inson kapitali va institutsional muhitning ahamiyati alohida ta'kidlanadi.

P. Krugman va M. Porter tomonidan olib borilgan tadqiqotlarda hududiy raqobatbardoshlik, sanoat klasterlari va ishlab chiqarishning hududiy joylashuvi ijtimoiy-iqtisodiy salohiyatni oshirishning muhim omillari sifatida qaralgan. Ushbu yondashuvlar hududlarda iqtisodiy faollikni kuchaytirish orqali barqaror rivojlanishni ta'minlash imkonini beradi.

Shuningdek, Jahon banki va Birlashgan Millatlar Tashkilotining Taraqqiyot Dasturi (UNDP) hisobotlarida hududiy rivojlanish darajasini baholashda yalpi hududiy mahsulot, bandlik, daromadlar va infratuzilma ko'rsatkichlari asosiy mezonlar sifatida keltirilgan. Mazkur yondashuvlar Qashqadaryo viloyatining ijtimoiy-iqtisodiy salohiyatini baholashda metodologik asos bo'lib xizmat qiladi.

O'zbekistonlik olimlardan S. G'ulomov[4]³, B. Xodiyev, A.[5]⁴. Vahobov va U. Karimovlarning ilmiy ishlarida hududiy iqtisodiy rivojlanish, iqtisodiy xavfsizlik va barqarorlik masalalari keng yoritilgan. Ushbu tadqiqotlarda hududlarning iqtisodiy salohiyatidan samarali foydalanish mamlakat iqtisodiy o'sishining muhim sharti sifatida baholanadi.

Shuningdek, O'zbekiston Respublikasi Prezidenti asarlari va farmonlarida hududlarni kompleks rivojlantirish, investitsiya muhitini yaxshilash hamda aholi turmush darajasini oshirish masalalariga alohida e'tibor qaratilgan. Ushbu normativ-huquqiy hujjatlar hududiy rivojlanish strategiyasining asosiy yo'nalishlarini belgilab beradi.

Milliy tadqiqotlarda Qashqadaryo viloyatining sanoat va qishloq xo'jaligi salohiyati, bandlik hamda infratuzilma rivoji masalalari hududiy statistik ma'lumotlar asosida tahlil qilingan. Biroq mavjud adabiyotlarda viloyatning barqaror rivojlanish istiqbollari kompleks yondashuv asosida yetarli darajada o'rganilmagan. Mazkur tadqiqot aynan ushbu ilmiy bo'shliqni to'ldirishga qaratilgan.

1 Economic Development and Sustainability. Oxford University Press, 2015. <https://global.oup.com/>

2 Development as Freedom. Anchor Books, New York, 1999. <https://www.penguinrandomhouse.com/books/>

3 O'zbekiston Respublikasi Prezidenti.

Yangi O'zbekiston strategiyasi. Toshkent, 2022. <https://president.uz>

4 Milliy iqtisodiyot va uning rivojlanishi. Toshkent: Iqtisodiyot, 2018. <https://lib.ziyounet.uz>

TADQIQOT METODOLOGIYASI

Mazkur maqola Qashqadaryo viloyatining ijtimoiy-iqtisodiy salohiyati va barqaror rivojlanish istiqbollarini aniqlashga qaratilgan bo'lib, unda kompleks ilmiy-metodik yondashuvdan foydalanildi. Tadqiqot jarayonida umumilmiy, maxsus iqtisodiy hamda statistik tahlil usullari uyg'unlashgan holda qo'llanildi.

Avvalo, tahlil va sintez usullari yordamida hududning ijtimoiy-iqtisodiy rivojlanishiga ta'sir etuvchi asosiy omillar — sanoat, qishloq xo'jaligi, xizmatlar sohasi, investitsiya faolligi va aholi bandligi ko'rsatkichlari o'rganildi. Ushbu usullar orqali viloyat iqtisodiyotining tarkibiy tuzilmasi hamda rivojlanish tendensiyalari aniqlashtirildi [6].

Tadqiqotda statistik tahlil usuli asosiy metodlardan biri sifatida qo'llanildi. Xususan, yalpi hududiy mahsulot, sanoat ishlab chiqarishi hajmi, qishloq xo'jaligi mahsulotlari, asosiy kapitalga yo'naltirilgan investitsiyalar, aholi daromadlari hamda bandlik darajasi ko'rsatkichlari dinamik va tarkibiy jihatdan tahlil qilindi. Statistik ma'lumotlar O'zbekiston Respublikasi Statistika agentligi hamda Qashqadaryo viloyati statistika boshqarmasining rasmiy axborotlari asosida shakllantirildi.

Shuningdek, taqqoslash va guruhlash usullari yordamida Qashqadaryo viloyatining ijtimoiy-iqtisodiy rivojlanish ko'rsatkichlari respublika bo'yicha o'rtacha ko'rsatkichlar bilan solishtirildi hamda tarmoqlar va hududlar kesimida guruhlandi. Mazkur usullar hududiy tafovutlarni aniqlash va barqaror rivojlanishga to'sqinlik qiluvchi omillarni baholash imkonini berdi.

Barqaror rivojlanish masalalarini yoritishda xorijiy tajriba tahlili usulidan foydalanildi. Jahon banki, BMT Taraqqiyot Dasturi (UNDP) hamda yetakchi xorijiy iqtisodchi olimlarning ilmiy ishlari asosida hududiy rivojlanishni baholash mezonlari o'rganildi va milliy sharoitga moslashtirildi.

Tadqiqot natijalarini umumlashtirishda induksiya va deduksiya usullari qo'llanilib, olingan empirik ma'lumotlar asosida ilmiy xulosalar hamda amaliy takliflar ishlab chiqildi. Ushbu metodologik yondashuv tadqiqot natijalarining ishonchiligi va ilmiy asoslanganligini ta'minladi.

TAHLIL VA NATIJALAR

Maqolaning natijalariga ko'ra, Qashqadaryo viloyati iqtisodiyoti ko'p tarmoqli va yuqori salohiyatga ega. Hududning ijtimoiy-iqtisodiy rivojlanish ko'rsatkichlari sanoat va qishloq xo'jaligi yetakchiligini, xizmatlar sohasi esa aholi turmush darajasini oshirishdagi muhim omil sifatida namoyon bo'ladi.

1-jadval. Iqtisodiy tarmoqlarning ulushi viloyat iqtisodiyoti tarkibida tarmoqlar ulushi⁵

Tarmoqlar	Ulush (%)
Sanoat	38
Qishloq xo'jaligi	32
Xizmatlar sohasi	25
Boshqa tarmoqlar	5

Jadvaldan ko'rinib turibdiki, sanoat tarmoqlari Qashqadaryo viloyatining yalpi hududiy mahsulotiga katta hissa qo'shadi, xususan, yoqilg'i-energetika va qayta ishlash sanoati yetakchi o'rinni egallaydi. Qishloq xo'jaligi esa aholi bandligini ta'minlashda muhim rol o'ynaydi. Xizmatlar sohasi rivojlangan bo'lsa-da, uning ulushi sanoat va qishloq xo'jaligi bilan solishtirganda pastroq.

Tadqiqot natijalari Qashqadaryo viloyatining ijtimoiy-iqtisodiy salohiyati yuqori ekanligini ko'rsatdi. Hududning yalpi hududiy mahsuloti hamda sanoat va qishloq xo'jaligi tarmoqlarining ulushi respublika bo'yicha o'rtacha ko'rsatkichlardan yuqoriroqdir. Bu natija avvalgi milliy tadqiqotlar bilan mos keladi (G'ulomov, 2016; Xodiyev, 2018) va hududiy iqtisodiyotning barqaror rivojlanishi uchun yetarli resurslarga ega ekanligini tasdiqlaydi.

Sanoat tarmoqlari, xususan, yoqilg'i-energetika va qayta ishlash sohalari hudud iqtisodiyotining asosiy drayveri bo'lib xizmat qilmoqda. Ushbu natija Krugman (1991) va Porter (1990) tadqiqotlari bilan uyg'un bo'lib, ularning fikricha, hududiy sanoat klasterlari iqtisodiy raqobatbardoshlik hamda barqaror rivojlanishga ijobiy ta'sir ko'rsatadi.

Qishloq xo'jaligi bandlikni ta'minlashda muhim rol o'ynashiga qaramay, mahsulot sifati va ishlab chiqarish texnologiyalarining zamon talablari darajasida emasligi barqaror rivojlanishga to'siq bo'lmoqda. Bu holat milliy tadqiqotlar (Vahobov, 2019) bilan ham tasdiqlanadi. Shu sababli qishloq xo'jaligi texnologiyalarini modernizatsiya qilish va investitsiyalar kiritish zarurati mavjud.

Tadqiqot shuni ko'rsatdiki, viloyatga jalb qilingan investitsiyalar iqtisodiy o'sish va yangi ish o'rinlari yaratishda bevosita rol o'ynaydi. Bu natija Stiglitz (2015) va UNDP (2022) ma'lumotlari bilan mos keladi, ularda investitsiyalar hududiy rivojlanish hamda ijtimoiy barqarorlikning asosiy omili sifatida ko'rsatib o'tilgan.

Shuni ta'kidlash joizki, chekka hududlarda infratuzilmaning yetishmasligi va sarmoya hajmining pastligi hududiy tafovutlarni keltirib chiqaradi. Bu esa barqaror rivojlanishga to'siq bo'lib, hududiy siyosat va davlat investitsiya strategiyasini optimallashtirishni talab qiladi.

Tadqiqot natijalari shuni ko'rsatadiki, bandlik darajasi yuqori bo'lsa-da, malakali ishchi kuchining yetishmasligi viloyatning iqtisodiy rivojlanish salohiyatini to'liq amalga oshirishga to'sqinlik qilmoqda. Shunga ko'ra, kadrlar tayyorlash tizimini kuchaytirish hamda kasb-hunar markazlarini rivojlantirish hududning barqaror rivojlanishi uchun muhim strategik chora hisoblanadi.

Natijalar shuni ko'rsatadiki, Qashqadaryo viloyatida barqaror rivojlanishni ta'minlash uchun:

- iqtisodiy tarmoqlarni diversifikatsiya qilish;
- investitsiya muhitini yaxshilash;
- infratuzilma va ijtimoiy sohani rivojlantirish;
- malakali kadrlarni tayyorlash choralari samarali bo'ladi.

Bu tavsiyalar hududning iqtisodiy xavfsizligini mustahkamlash va aholi turmush darajasini oshirishga xizmat qiladi.

XULOSA VA TAKLIFLAR

Mazkur maqolada Qashqadaryo viloyatining ijtimoiy-iqtisodiy salohiyati va barqaror rivojlanish istiqbollari aniqlashga qaratilgan tadqiqot kompleks ilmiy-metodik yondashuv asosida olib borildi. Tadqiqot natijalari hududning iqtisodiy va ijtimoiy ko'rsatkichlari yuqori salohiyatga ega ekanligini, biroq barqaror rivojlanish yo'lida ayrim to'siqlar mavjudligini ko'rsatdi.

Ijtimoiy-iqtisodiy salohiyat. Qashqadaryo viloyati sanoat va qishloq xo'jaligi tarmoqlarida yuqori darajada rivojlangan bo'lib, xizmatlar sohasi aholi turmush darajasini oshirishga sezilarli hissa qo'shadi. Yalpi hududiy mahsulot va bandlik darajasi respublika bo'yicha o'rtacha ko'rsatkichlardan yuqoriroqdir.

Investitsiya va iqtisodiy xavfsizlik. Hududga jalb qilingan investitsiyalar iqtisodiy o'sish va yangi ish o'rinlari yaratishda muhim omil hisoblanadi. Shu bilan birga, chekka hududlarda infratuzilmaning yetishmasligi va investitsiya hajmining pastligi hududiy tafovutlarni keltirib chiqaradi, bu esa barqaror rivojlanishga salbiy ta'sir ko'rsatadi.

Bandlik va kadrlar salohiyati. Bandlik darajasi yuqori bo'lsa-da, malakali ishchi kuchining yetishmasligi hududning iqtisodiy salohiyatini to'liq amalga oshirishga to'sqinlik qilmoqda. Shu sababli kasb-hunar markazlarini rivojlantirish va malakali kadrlar tayyorlash dolzarb masala hisoblanadi.

Hududiy tafovutlar. Markaziy tumanlar sanoat va xizmatlar sohasida rivojlangan bo'lsa, chekka hududlarda qishloq xo'jaligi ustun bo'lib, infratuzilma va investitsiya imkoniyatlari cheklangan. Hududiy tafovutlarni kamaytirish barqaror rivojlanish uchun muhim strategik yo'nalish hisoblanadi.

Barqaror rivojlanish strategiyalari. Tadqiqot shuni ko'rsatdiki, hududni barqaror rivojlantirish uchun quyidagi choralar samarali bo'ladi:

- iqtisodiy tarmoqlarni diversifikatsiya qilish;
- investitsiya muhitini yaxshilash;
- chekka hududlarda infratuzilma va xizmatlar sohasini rivojlantirish;
- malakali kadrlar tayyorlash va bandlikni oshirish.

Qashqadaryo viloyati ijtimoiy-iqtisodiy salohiyati yuqori bo'lishiga qaramay, barqaror rivojlanish istiqbollari to'liq amalga oshirish uchun hududiy tafovutlarni kamaytirish, investitsiya muhitini kuchaytirish, infratuzilma va xizmatlar sohasini rivojlantirish hamda malakali ishchi kuchini tayyorlashga alohida e'tibor qaratish zarur. Ushbu tavsiyalar hudud iqtisodiy xavfsizligini mustahkamlash, aholi turmush darajasini oshirish va ijtimoiy-iqtisodiy barqarorlikni ta'minlash imkonini beradi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR RO'YXATI

1. Fayzullayev J.S. Zamonaviy transport-logistika tizimining boshqaruv samaradorligini oshirish. "Iqtisodiyot va innovatsion texnologiyalar" ilmiy elektron jurnali. № 6, noyabr–dekabr, 2017-yil.
2. Tatarkin, A.I. Kompleksnaya metodika diagnostiki sotsialno-demograficheskoy bezopasnosti regiona: kollektivnaya monografiya / pod red. A.I. Tatarkina, A.A. Kuklina. – Yekaterinburg: Institut ekonomiki UrO RAN, 2007. – 155 s.
3. Oleynikov, Ye.A. Ekonomicheskaya i natsionalnaya bezopasnost: uchebnik / Ye.A. Oleynikov; pod red. Ye.A. Oleynikova. – Moskva: Ekzamen, 2004. – 768 s.
4. Krivorotov, V.V. Ekonomicheskaya bezopasnost gosudarstva i regionov: ucheb. posobiye dlya studentov vuzov, obuchayushchikhsya po napravleniyu «Ekonomika» / V.V. Krivorotov, A.V. Kalina, N.D. Eriashvili. – Moskva: YUNITI-DANA, 2012. – S. 65.
5. Raxmatullayev, D. A. (2025). Qashqadaryo viloyati sanoatini innovatsion rivojlantirish strategiyasining asosiy yo'nalishlari va ularni ekonometirik modellar yordamida baholash. Экономика и социум, 11-2(138), 454–457.
6. Raxmatullayev, D. A. (2025). Qashqadaryo viloyatida sanoatni optimal modellar asosida innovatsion rivojlantirish istiqbollari. Journal of New Century Innovations, 89(2), 111–114.

7. Raxmatullayev, D. A. (2025). Qashqadaryo viloyatida sanoatni innovatsion rivojlantirish tendensiyalari. Journal of New Century Innovations, 89(2), 106–110.
8. Raxmatullayev, D. A. (2025). Demokratik va huquqiy jamiyatni ma'naviy-axloqiy hamda madaniy innovatsion rivojlantirish istiqboli. Global Trends in Science and Innovation, 1(1), 104–109.

muhandislik **& iqtisodiyot**

ijtimoiy-iqtisodiy, innovatsion texnik,
fan va ta'limga oid ilmiy-amaliy jurnal

Ingliz tili muharriri: Feruz Hakimov

Musahhih: Zokir Alibekov

Sahifalovchi va dizayner: Abdurahmon Qurbonov

2026. № 1

© Materiallar ko'chirib bosilganda "Muhandislik va iqtisodiyot" jurnali manba sifatida ko'rsatilishi shart. Jurnalda bosilgan material va reklamalardagi dalillarning aniqligiga mualliflar ma'sul. Tahririyat fikri har vaqt ham mualliflar fikriga mos kelamasligi mumkin. Tahririyatga yuborilgan materiallar qaytarilmaydi.

"Muhandislik va iqtisodiyot" jurnali 26.06.2023-yildan
O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Adminstratsiyasi huzuridagi
Axborot va ommaviy kommunikatsiyalar agentligi tomonidan
№S-5669245 reyestr raqami tartibi bo'yicha ro'yxatdan o'tkazilgan.
Litsenziya raqami: №095310.

**Manzilimiz: Toshkent shahri Yunusobod
tumani 15-mavze 19-uy**

+998 93 718 40 07

<https://muhandislik-iqtisodiyot.uz/index.php/journal>

t.me/yait_2100